

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА
ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИЗ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА
ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**Збірник тез доповідей
I Науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

20-21 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ

Львів 2022

«Соціально-психологічні та гуманітарні виміри безпеки життєдіяльності»: збірник тез доповідей I Науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Львів, 20-21 жовтня 2022 року. Львів: ЛДУБЖД, 2022. 404 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Василь КАРАБИН, доктор технічних наук, доцент

Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Тетяна КОНІВЦЬКА, кандидат педагогічних наук

Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук

Збірник укладено за тезами доповідей I Науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-психологічні та гуманітарні виміри безпеки життєдіяльності» 20-21 жовтня 2022 року.

Матеріали друкуються українською, польською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- ✓ Секція 1. Особистість в екстремальних умовах: психолого-педагогічні аспекти.
- ✓ Секція 2. Мовні моделі світу у термінологічному, перекладознавчому та прикладному вимірі.
- ✓ Секція 3. Прикладні аспекти соціальної роботи: сучасні тенденції, виклики та перспективи.
- ✓ Секція 4. Актуальні проблеми підготовки фахівців закладів вищої освіти в умовах кризового суспільства.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

ред. Я. М. Когута. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. - 204 с.

Імітаційне моделювання: Навчальний посібник / Ситник В. Ф., Орленко Н. С. – К.: КНЕУ, 1998. - 232 с.

Гапеева О.Л. Впровадження інформаційних технологій у самостійну роботу курсантів і студентів ВВНЗ – порядок організації та проведення. Збірник наукових праць – Кривий Ріг: КНПУ, 2012. – С. 54–58.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗВО: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

д-р. пед. наук, доцент Юлія КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

В сучасних соціально-економічних умовах актуалізуються завдання щодо ефективності гуманітарної підготовки у ЗВО. Їх вирішення вимагає перегляду психолого-педагогічних засад підготовки та виховання фахівців для всіх сфер суспільного життя, посилення в діяльності навчальних закладів акценту на формування професійної культури з метою підготовки фахівців, які відповідали б світовим стандартам.

Незважаючи на численні дослідження, питання формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у ЗВО у процесі вивчення гуманітарних дисциплін розкрито не достатньо. Мало уваги, на наш погляд, приділяється значенню соціально-гуманітарних предметів та їх впливу на формування загальної культури майбутніх працівників. Майже не знайшли висвітлення в наукових працях педагогічні умови розвитку професійно-етичних якостей майбутніх фахівців.

Підготовка майбутніх фахівців у ЗВО спрямована на формування у студентів належного рівня професійної майстерності, виховання відповідних якостей з одночасним розвитком загальної культури. Однією із складових культури особистості є професійна культура, яка передбачає сформованість знань, творче ставлення до праці, володіння певною стратегією, розвиненість професійної

інтуїції тощо. Це поняття охоплює сукупність принципів, норм, правил, методів, які сформувалися історично та регулюють професійну діяльність людини в кожній галузі.

Професійна культура фахівця поєднує культуру поведінки, комунікативну культуру, культуру обслуговування, організаційну культуру тощо.

Оскільки ці елементи пов'язані з професійною етикою, то вважаємо за доцільне вести мову про професійно-етичну культуру фахівців, яка є сукупністю моральних цінностей та етичних норм, що стали внутрішніми особистісними переконаннями і спрямовують професійну діяльність на формування і відтворення морально-етичних вимог суспільства. Вона наповнює професійним змістом процеси діяльності, відображає досягнутий у ній рівень майстерності та засвідчує відповідальне ставлення до праці. Професійно-етична культура є показником досконалості процесу обслуговування в організаційному, психологічному, етичному, естетичному та інших аспектах.

Особливості практичної діяльності майбутніх фахівців і норми їхньої поведінки регулює професійна етика, предметом якої є об'єктивні основи, сутність, специфіка, структура й основні функції моралі працівників. Закони і положення професійної етики, інтегровані в поглядах, знаннях, поведінці фахівця, відображає його професійно-етична культура.

У загальній системі вищої освіти особливо багато важить морально-етична підготовка і виховання майбутніх фахівців на принципах професійної честі, гуманізму, людської порядності й відповідальності. Духовне зростання, збагачення професійно-етичної культури фахівця – необхідні умови виконання професійного і гуманного обов'язків. Професійно-етична культура працівника відрізняється складністю й багатомірністю, виступає як предмет, засіб і результат навчальної та професійної діяльності, у процесі якої засвоюються й розширюються певні специфічні категорії цінностей.

Сукупність вимог до професійно-етичної культури майбутніх фахівців у вигляді ціннісних орієнтацій умовно поділяємо на три групи: особистісні, професійні, соціально значущі.

Комплексність поняття професійно-етичної культури виявляється в тому, що критеріями її формування є не лише знання (освіченість), а й сформовані на основі знань переконання: моральна зрілість працівника полягає в єдності емоційного та практичного аспектів його діяльності. Вона визначається не окремими якостями, а їх сукупністю, моральним змістом, рівнем розвитку особистісної, професійно значущої та соціально значущої складових. Професійно-етична культура працівника органічно поєднує моральну свідомість (ціннісно-змістовий аспект), моральну діяльність (емоційно-діяльнісний аспект) та моральні відносини (комунікативно-соціальний аспект). Важливим у ході професійної підготовки фахівця є процес перетворення етичних знань в сукупність моральних переконань, що потребує, зокрема, неперервного формування професійно-етичних якостей як необхідної умови переходу етичних мотивів у відповідні знання та діяльність.

У структурі професійно-етичної культури фахівця ми виділяємо шість компонентів: мотиваційний, аксіологічний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний, креативний.

Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін передбачає передусім становлення і розвиток особистості, входження її в нове соціальне середовище. Гуманітарна підготовка студентів впливає на формування їхніх професійно-світоглядних якостей, забезпечує координацію всіх ланок соціально-психологічної готовності до виконання професійної діяльності, є системоутвірною функцією, що об'єднує в єдине ціле елементи фахової підготовки. Її мета: педагогічний вплив на формування й розвиток професійно-етичної культури через професійно-спрямоване викладання гуманітарних дисциплін як засіб самопізнання і професійного самовдосконалення.

Концептуальні основи формування професійно-етичної культури студентів у ЗВО передбачають: систематичне

ознайомлення в усіх циклах дисциплін з професійно-етичними та гуманістичними цінностями; застосування широкого спектра практичних форм роботи, спрямованих на розвиток умінь і навичок реалізації професійно-етичних принципів; об'єднання всіх компонентів процесу формування професійно-етичної культури в єдину цілеспрямовану систему професійної підготовки і виховання майбутніх фахівців.

Педагогічні умови формування професійно-етичної культури у процесі вивчення гуманітарних дисциплін включають:

- професійну спрямованість вивчення гуманітарних дисциплін;
- педагогічну взаємодію на засадах комплексу психолого-педагогічних підходів;
- інтерактивні методики управління пізнавальною діяльністю;
- готовність викладачів до використання професійних знань і досвіду професійної діяльності, отриманого у процесі навчання, з метою реалізації міжпредметних зв'язків і становлення цілісної особистості фахівця [1].

Педагогічні умови формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін відображають взаємодію гуманізації освіти і суспільства, професійної підготовки фахівців, взаємовплив освітнього середовища й новітніх технологій, які впроваджуються у ЗВО.

Література:

1. Колісник-Гуменюк Ю. І. (2013). Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах: монографія. Львів: «Край». 296 с.

Руслан КАЗМІРЧУК, Георгій МАТВЄСВ, Володимир ЛАРІОНОВ
**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІМІТАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА
 ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СТРЕСОСТІЙКОСТІ В ХОДІ
 ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ306**

Юлія КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК
**ЕФЕКТИВНІСТЬ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗВО:
 ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ310**

Руслан КОЛОС
**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
 З РОЗМІНУВАННЯ314**

Олександр КОРОЛЬОВ, Дмитро РЕЗУНЕНКО
**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
 ПРАКТИЧНОЇ НАВЧЕНОСТІ КУРСАНТІВ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ
 "ІНЖЕНЕРНІ ЗАГОРОДЖЕННЯ" В УМОВАХ КРИЗОВОГО
 СУСПІЛЬСТВА317**

Оксана КУДРЯ
**ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗНАТЬ
 З БАЗОВИХ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ321**

Ольга КУЗЬМЕНКО, Тетяна РСЗНІКОВА
**РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО
 ФАХІВЦЯ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ324**

Анастасія ЛІТВИНОВА, Ганна ТИМЧЕНКО
**ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
 СТУДЕНТІВ В КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ327**

Андрій ЛИТВИН
**КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
 СУСПІЛЬСТВІ330**

Валерій МАЛЮК, Олег БРИЧИНСЬКИЙ, Володимир КОНТУРОВ
**ОСОБЛИВОСТІ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ
 ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ334**

Іван МАРТИНЮК, Ірина ГОМЕНЮК, Євгеній ШМАТОВ
**ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ
 В УКРАЇНІ337**